

Uppgifter för den kommunistiska utbildningen

(18 juni 1923)¹

1. Den ”nya människan” och revolutionären

Kamrater! Hela Sovjetunionen – och vi måste bestämt hålla i minnet att vi är en union² - vimlar nu av femårsfirande. Jag måste erkänna att jag efter min fyrtioårsdag har tappat lusten för firande lite grann. Men om något av våra femårsminnen förtjänar att uppmärksammas, och faktiskt kan liva upp glädjeandarna, så är det detta, årsdagen för det Kommunistiska universitetet, eller med Sverdlovs³ ord, leverantören av partiungdom...

Kamrater, det påstås ofta att målet för en kommunistisk utbildning är att fostra en ny människa. Dessa ord är lite för allmänna, för sentimentala. Det är sant att känslor inte bara är tillåtna på åminnensedagar, utan till och med uppmuntras. Men på denna årsdag har vi inte något behov av en diffus humanitär tolkning av begreppet ”ny människa”, eller av syftet med den kommunistiska utbildningen. Det finns inga som helst tvivel att framtidens människa, kommunens⁴ medborgare, kommer att bli en utomordentligt intressant och tilltalande varelse med en psykologi – futuristerna får ursäkta mig, men jag är benägen att tro att framtidens människa kommer att ha en psykologi [*skratt*] – som jag sa, med en helt annan psykologi än vår. Vår nuvarande uppgift – tyvärr, om ni så önskar – är inte att skola framtidens människa. Enligt den utopiska humanitært-psykologiska uppfattningen måste vi först utbilda de ”nya människorna”, som sedan kommer att skapa de nya förhållandena.

Vi tror inte det. Vi vet att människan är ett resultat av sociala villkor, som hon inte på något sätt kan hoppa ur. Men vi vet också något annat: nämligen att det finns ett komplicerat, ömsesidigt växelverkande förhållande mellan dessa villkor och människorna. Individerna är själva verktyg för den historiska utvecklingen, och heller inte de minst viktiga. Så inom denna komplicerade historiska sammanflätning mellan miljön och de aktivt verkande människorna skapar vi nu själva (och med Sverdlovuniversitetet som ett av våra verktyg) inte en abstrakt harmonisk och perfekt medborgare i kommunen – oh nej. Vi skapar vår tids verkliga människor, som fortfarande har att kämpa för att skapa de villkor ur vilka kommunens harmoniska medborgare kan uppstå. Detta är naturligtvis något helt annat, av den enkla anledningen att våra barnbarn, kommunens medborgare, inte kommer att vara några revolutionärer.

Vid första anblick kan det verka fel, det låter nästan som en förolämpning. Men det är sant. I vår uppfattning av en ”revolutionär” har vi samlat vårt tänkande, vår styrka, summan av alla våra största lidelser. Därför är ordet ”revolutionär” genomsyrat av de höga ideal och moral som hela den föregående periodens kulturella utveckling har låtit gå i arv till oss. Det verkar alltså som om vi baktalar framtida generationer när vi inte tänker oss att de består av revolutionärer. Men vi får inte glömma att revolutionären är ett resultat av vissa historiska omständigheter, en produkt av klassamhället. Revolutionären är inte någon abstrakt princip. Revolutionen är i sig själv inte någon

¹ Tal till Kommunistiska universitetets (Sverdlovuniversitetets) femårsminne.

² Beslutet att bilda en union av de ryska, ukrainska, georgiska, armeniska, azerbajdzjanska och vitryska socialistiska sovjetrepublikerna togs 30 december 1922. Under diskussionen om vilken karaktär denna union skulle få betonade majoriteten under Lenins och Trotskijs ledning att den måste vara frivillig, grundas på verkliga militära och ekonomiska fördelar för de mindre eller mindre utvecklade eller tidigare förtryckta nationerna, och att *rätten till avskiljande* skulle kvarstå för att skydda mot övergrepp mot jämlikheten mellan nationerna. - eng övers anmärkn.

³ **Jakov M Sverdlov** (1885-1919) var efter 1917 ordförande för sovjetkongressens centrala exekutivkommitté och sekreterare i bolsjevikpartiets centralkommitté. Var också den ryska sovjetrepublikens första president.

⁴ Här anspelar Trotskij både på Pariskommunen 1871 och dess medborgare, kommunarderna, och på det framtida kommunistiska samhället – öa.

abstrakt princip, utan ett materiellt historiskt faktum som härrör ur de klassmotsättningar, som växer fram ur en klass' våldsamma underkastande av en annan. Alltså är revolutionären en konkret historisk individ – och följaktligen bara tillfällig. Vi är med rätta stolta över att tillhöra denna art. Men vårt arbete skapar villkor för en samhällsordning där det inte kommer att finnas några klassmotsättningar, inga revolutioner, och således inga revolutionärer. Man skulle givetvis kunna utvidga ordet ”revolutionär” till att omfatta all medveten mänsklig aktivitet – såsom att tämja naturen, utvidga de tekniska och kulturella landvinningarna eller till och med bygga broar till andra universum som vi inte kan känna till eller ens tänka oss. Men kamrater, vi har inte rätt att göra någon sådan abstraktion, en så obegränsad utvidgning av termen ”revolutionär”, ty vi har på intet vis fullföljt vår egen konkreta historiska, politiska, revolutionära uppgift – att störta klassamhället.

Vårt samhälle har tagit ett stort steg ur det kapitalistiska slaveriet, men vi kan ännu inte ens skymta tröskeln till det harmoniska kommunistiska samhället. Följaktligen – och jag tror att det kan vara på sin plats att betona det särskilt starkt i samband med Sverdlovuniversitetets årsdag – bör vi inte på något sätt anse att målet för vår utbildning är att under laboratoriemässiga förhållanden skapa en harmonisk kommunmedborgare under denna ytterst disharmoniska övergångsfas i samhället. Ett sådant mål vore en ömklig och barnlig utopi. Vi vill skapa kämpar och revolutionärer som kommer att förvalta och ta över de historiskt revolutionära traditioner som vi ännu inte har fullbordat.

2. NEP, imperialistisk inringning och Internationalen

När vi närmar oss frågan på detta riktiga, konkreta och historiska sätt försvinner på så sätt vissa farhågor som man till och med kan höra från vissa kamrater (de med – hur ska man beskriva det? - en överdrivet humanitär sinnesstämning), vissa av dessa tvivel försvinner av sig själv. Man oroar sig för farorna med NEP. Är det inte – säger de till oss – otänkbart att skola denna nya individ under NEP? Låt mig fråga så här: under vilka förhållanden skolades vi? Vår generation, som redan har firat sin fyrtioårsdag, skolades under kapitalismen. Och vårt parti skulle inte ha vuxit upp som ett revolutionärt parti med sin särskilda och unika prägel om det inte hade varit en produkt av den borgerliga regimens villkor multiplicerade med den tsaristiska regimens villkor. Och om vi nu har NEP, det vill säga marknadsförhållanden, i vårt land och om det därmed också är möjligt – ja, det finns en teoretisk möjlighet! - att kapitalismen kan återupprättas (om vi som parti förråder eller gör några historiskt avgörande misstag) – nå, om denna fara existerar hur motsvarar det ert mål att fostra en harmonisk medborgare i kommunen?

Om problemet istället är att skola kommunistiska kämpar, tillåt mig då fråga hur de marknadsförhållanden som kampens förlopp tvingar på oss kan hindra den unga generationen att utveckla en anda av kompromisslös kamp? Invånarna i Sparta brukade visa ungdomen berusade trälarna och slavar för att få dem att avsky drickande. Jag tror inte att Sverdlov-studenterna behöver så målande metoder i detta avseende. [*Skratt*] Men när det gäller sociala frågor, och för att inte ge oss intryck av att vi faktiskt redan har fullbordat och definitivt har gått över till socialismen, så visar oss historien ibland nyktra, och ibland berusade, NEP-män, marknadens slavar. Idag är det en halv illusion, säger oss historien, men imorgon kan återupprättandet av kapitalismen bli verklighet om vårt parti kapitulerar inför den historiska utvecklingens svårigheter.

På vilket sätt, undrar jag, skulle NEP kunna hämma utvecklingen av revolutionära kämpar? Det gör den inte. I själva verket gör den våra historiska uppgifter ännu tydligare, och genom att utgöra ett negativt exempel fungerar den idag som en ytterst viktig metod för att skola revolutionära arbetar- och bondeungdomar.

Men NEP är inte det enda som påminner oss att vi fortfarande inte har uppnått kommunens fredliga och lyckliga värld. En ytterligare påminnelse är de mycket högt uppsatta trälarna utomlands. Från tid till annan gör historien dem berusade, och de skickar oss noter för att påminna om att borgarklassen, privategendomen och kapitalet fortfarande är mäktiga fakta och faktorer.

I anslutning till dessa högt uppsatta trälar, som jag av fullt förståeliga skäl och av internationell artighet inte kommer att namnge, finns det i dagens nummer av *Junosjekaja Pravda* [Ungdomens sanning] en ledartitel med en ytterst uttrycksfull rubrik, som jag inte heller tänker upprepa. (Ni som är nyfikna uppmanas att titta i den aktuella tidningen.)⁵ Här påminner oss dessa onämnbare herrar med sina handlingar att klasskampen har tagit både diplomatiska och militära former, på grund av att vi – för att använda Engels' ord – är ett proletariat organiserat i en stat och omgivet av borgarklassen organiserad i ett antal stater, och våra relationer med andra stater är inget annat än klasskampen i andra former: det vill säga ibland med öppet revolutionära eller militära former, och andra gånger reformistiska eller diplomatiska former. Detta är inte bara ett bildligt uttryck eller en liknelse, utan ett levande och obestridligt historiskt faktum! Vi för en oavbruten klasskamp med hjälp av diplomati, utrikeshandel och militärt försvar. Det är en klasskamp som sträcker sig längs hela vår gräns, det vill säga längs en 50.000 verst lång frontlinje, betydligt längre än ekvatorn. Det är inte den minst viktiga faktorn, och å ena sidan utesluter den humanitära abstraktioner om den nya människan och å den andra knyter den oss ännu fastare till den revolutionära kämpens hårda verklighet.

När vi var indragna i kampen på inbördeskrigets frontlinjer, så hade vi vänner på båda sidor om alla fronter – arbetare och bönder. Och på den internationella arenan har vi idag vänner på andra sidan av denna 50.000 verst långa gräns längs land och vatten, vänner som angriper fienden i ryggen – världens arbetarrörelse. För vår revolutionära ungdom är banden till dem en grundläggande del av en verkligt kommunistisk utbildning. Naturligtvis är Marx, Engels, Lenin teorins bas, grund, hörnsten. Men med enbart böcker kommer man bara att skola bokmalar!

Revolutionära kämpar kan bara skolas under förhållanden där de på samma gång grundar sig på en hörnsten av teori, samtidigt som de är nära och olösligt knutna till den revolutionära klasskampens praktiska verklighet över hela världen. De främsta villkoren för att skola unga revolutionärer i vår tidsålder, då all politik och kultur, ända ner till deras mest förfärliga och blodiga motsättningar, blir alltmer internationella, är att ytterst uppmärksamt iaktta denna världsomfattande kamp och tränga in i dess logik, förstå dess innersta lagar.

3. Revolutionären och mysticism

Sverdlovuniversitetet måste skola revolutionärer. Vad är revolutionärer? Vilka är deras viktigaste kännetecken? Det måste understrykas att vi inte har någon som helst rätt, inte ens som en tanke, att skilja revolutionärerna från den klassbas på vilken de har utvecklats och utan vilken de inte kan existera. Vår tids revolutionärer kan bara vara knutna till arbetarklassen, och de har sina egna speciella psykologiska särdrag, intellektuella kvalitéer och vilja. Om det är nödvändigt och möjligt, så bryter revolutionärer med våld ner de historiska hindren. Om det inte är möjligt tar de en omväg. Om det inte går att ta en omväg så skrapar och naggar de tålmodigt och envist i kanten. De är revolutionärer eftersom de inte är rädda för att riva ner hinder eller använda skoningslöst våld. De känner till det historiska värdet på sådana saker. De strävar ständigt efter att ge sitt nedbrytande och skapande arbete full kraft, det vill säga få ut det mesta möjliga ur den givna historiska situationen för att gynna den revolutionära klassens framåtskridande.

I sitt arbete begränsas revolutionärer bara av yttre och inte inre hinder. De måste alltså lära sig att värdera situationen, hela sin verksamhets materiella och konkreta verklighet, både dess positiva och negativa sidor, och dra de riktiga politiska balansräkningarna. Men om revolutionärerna har inre hinder som gör att deras handlingar hämmas, om de saknar förståelse eller vilja, om de förlamas av inre oenighet, av religiösa, nationella, etniska eller yrkesfördomar, då är de i bästa fall bara halva revolutionärer.

Kamrater, det finns redan alltför många hinder i de objektiva förhållandena för att revolutionärer

⁵ Ledaren i detta nummer hade rubriken *Merzartsij* (Skurkar). - eng över anm.

ska kunna tillåta sig lyxen att öka de objektiva hindren och motsättningarna med subjektiva. Därför måste utbildningen av revolutionärer framför allt innebära att de befrias från alla rester av okunskap och vidskeplighet, som ofta finns kvar till och med i mycket "känsliga" medvetanden. Därför är vi oförsonliga motståndare till alla som vågar föreslå att mysticism eller religiösa känslor och sinnestämningar kan vara förenliga med kommunismen.

Ni känner till att framstående svenska kamrater för inte så länge sedan skrev att religion inte bara var förenligt med medlemskap i kommunistpartiet, utan också med en marxistisk världssyn.⁶ Vi anser att ateismen, som är en oskiljaktig del av en materialistisk livsåskådning, är en nödvändig förutsättning för den teoretiska skolningen av revolutionärer. De som tror på en annan värld kan inte koncentrera hela sin glöd på att omvandla den nuvarande.

4. Darwinism och marxism

Det är därför naturvetenskapen har en sådan oerhörd betydelse på Sverdlouuniversitetet. Utan Darwin skulle vi inte befinna oss där vi är nu. Kamrater, jag minns hur jag för många år sedan... hur många kan det vara? Nästan ett kvarts sekel, medan jag satt i fängelset i Odessa, plockade jag för första gången upp Darwins **Om arternas uppkomst genom naturligt urval**. Jag minns tydligt vilken enorm chock det var att läsa dessa böcker. Jag minns inte var i **Om arternas uppkomst...** Darwin beskrev fjäderns utveckling hos påfågeln eller någon annan vackert utsmyckad hönsfågel, och visade hur det ur de första obetydliga färgavvikelserna utvecklades de mest komplicerade förfiningar. Jag måste säga att det var först då, när jag betraktade påfågeln stjärt ur ett teoretiskt perspektiv och i Darwins tolkning som jag kände att jag borde bli ateist. För om naturen kan utföra ett så raffinerat och fantastiskt arbete med hjälp av sina "blinda" metoder, varför skulle det då behövas ingripande från yttre krafter? När jag flera månader senare läste Darwins självbiografi – allt detta är fast rotat i minnet! – där det finns en mening som lyder ungefär så här: "Även om jag Darwin har förkastat bibelns skapelseteori, så bevarar jag fortfarande min tro på Gud" – så blev jag illa berörd, inte för egen del utan för Darwins. Och jag vet fortfarande inte om det var en vanlig lögn eller en diplomatisk hyllning till den engelska borgarklassens samhällsuppfattning, världens mest hycklande, eller om det i hjärnan på denne gamle man – en av de mest geniala hjärnorna i mänsklighetens historia – ännu fanns kvar några celler som inte var påverkade av darwinismen, där en religiös tro hade slagit rot i hans barndom när han studerade till präst? Jag bestämde mig för att inte gräva ner mig i denna psykologiska fråga, kamrater. Men har det någon betydelse? Även om Charles Darwin som han själv påstår inte förlorade tron på Gud, så är icke desto mindre darwinismen själv fullkomligt oförenlig med en sådan tro.

I detta såväl som andra avseenden är darwinismen en föregångare till marxismen. I friare materialistisk och dialektisk mening är marxismen en tillämpning av darwinismen på det mänskliga samhället. Manchesterskolans liberaler har försökt att på ett mekaniskt sätt passa in darwinismen i sociologin. Sådana försök har bara lett till barnsliga jämförelser för att dölja ondsinta borgerliga ursäcker: konkurrensen på marknaden förklarades med den "eviga" lagen om kampen för existensen. Det är ingen idé att dröja vid sådana barnsligheter. Bara det inre sambandet mellan darwinismen och marxismen gör det möjligt att förstå tillvarons levande flöde: dess första band till den oorganiska naturen, dess fortsatta specialisering och utveckling, dynamik, differentieringen av livets nödortfält bland de första grundläggande arterna i växt- och djurriket, deras kamp, förändringar, tillväxt allt eftersom de blev mer sofistikerade, uppkomsten av den "första" mänskliga eller humanoida varelsen som tog upp det första verktygsliknande föremålet, utvecklingen av ett primitivt samarbete bland dessa varelser när de började använda verktygen, en vidare uppskiktning

6 1923 skrev **Seth Höglund** (1884-1956) en artikel i det svenska kommunistpartiets tidning där han försökte bevisa att man kunde vara både kommunist och religiös på samma gång. För att bli medlem i kommunistpartiet, hävdade han, räckte det att hålla med om dess program och underkasta sig dess disciplin. Mellan 1923-24 ledde han en kamp mot Kominterns exekutivkommitté kring denna och andra frågor. Han utslöts i augusti 1924.

av samhället på grundval av produktionsmedlens utveckling, det vill säga medel för att underkasta sig naturen, klasskrig, och till sist kampen för att avskaffa klasserna.

Att förstå världen utifrån en sådan bred materialistisk ståndpunkt betyder att man för första gången har befriat sitt medvetande från mysticismens arv och tryggt har satt båda fötterna på marken. Det innebär att man vet att man härnäst inte har några inre subjektiva hinder för kampen, utan att motståndet och oppositionen bara finns utanför, och ibland måste undergrävas, andra gånger undvikas och ytterligare andra gånger krossas – beroende på kampens villkor.

5. En teori för revolutionär kamp

Hur ofta har vi inte sagt att ”praktiken vinner till slut”. Det är rätt i den meningen att en klass’ och hela mänsklighetens gemensamma erfarenheter gradvis sopar undan de illusioner och felaktiga teorier som grundas på förhastade generaliseringar. Men det kan lika sanningsenligt sägas att ”teorin vinner till slut”, om vi med detta förstår att teorin i själva verket utgör mänsklighetens samlade erfarenheter. Ur denna synvinkel kan man inte längre ställa teori och praktik i motsättning till varandra, ty teorin är inget annat än en riktigt analyserad och generaliserad praktik. Teorin övervinner inte praktiken, utan snarare de tanklösa, rent ovetenskapliga, grova sätten att gripa sig an den. Vi har all rätt att säga ”bevärma er med teorin eftersom det när det kommer till kritan är den som segrar till sist”. För att på ett riktigt sätt kunna värdera kampens villkor, inklusive situationen för sin egen klass, behöver man en tillförlitlig metod för att orientera sig i politiken och historien. Det är marxismen, eller vad gäller den senaste tidsperioden leninismen.

Marx och Lenin är våra två största vägvisare på den samhällsliga teorins område. Dessa två personers tänkande utgör grundvalen för Sverdlovs kommunistiska universitets program, Marx – Lenin! Denna kombination utesluter all ”akademism”. Jag tänker då på de diskussioner om akademismen som fördes på våra skolor, och senare hittade vägen till partipressen sidor.⁷ För oss är akademism i meningen att man tror på teorins självständiga betydelse dubbelt absurd. Teorin tjänar hela den samlade mänskligheten, den tjänar revolutionens sak.

Det är sant att det under vissa perioder av vår utveckling gjordes försök att skilja marxismen från revolutionära aktioner. Det hände under den så kallade legala marxismens period på 1890-talet.⁸ De ryska marxisterna delades upp i två läger: de legala marxisterna från de journalistiska salongerna i Moskva och Petersburg, och det underjordiska brödrskapet – fängslade, i straffarbete, landsflykt, illegala.

Legalisterna var på den tiden i allmänhet bättre utbildade än vår grupp av unga marxister. Det är sant att det bland oss fanns en grupp brett utbildade revolutionära marxister, men de var bara en handfull. Om vi ska vara ärliga så var vi unga till den överväldigande majoriteten ganska okunniga. Ibland blev en del av oss chockade av en del av Darwins idéer. Men inte alla av oss hade möjlighet att komma så långt att vi kunde läsa honom. Icke desto mindre kan jag med säkerhet säga att när en av oss underjordiska, unga 19-20-åriga marxister råkade möta och drabba samman med en legal marxist, så fick vi unga ändå alltid känslan att vi var intelligentare. Det var inte bara rent barnslig arrogans. Nej. Nyckeln till denna känsla är att det är omöjligt att verkligen behärska marxismen om man inte har en vilja till revolutionär handling. Bara när den marxistiska teorin kombineras med en sådan vilja och inriktas på att störta de existerande förhållandena kan den bli ett riktigt genombrännande verktyg. Och om denna aktiva revolutionära vilja saknas, då är marxismen en falsk marxism, en träkniv som varken hugger eller skär. Och det är vad den var under de legala marxisterna. De

7 I slutet av 1921 fördes i *Pravda* en debatt som försökte förklara varför ungdomen övergått till akademism eller abstrakt teoretiserande. - öa.

8 **Legal marxister** var en grupp i Ryssland före revolutionen som utvecklade en sorts marxism som var så abstrakt och icke-revolutionär att de kunde verka lagligt under tsarismen. Gruppen leddes av **Peter Struve** (1870-1944). Efter oktoberrevolutionen blev huvuddelen av de legala marxisterna bittra fiender till den bolsjevikiska regimen.

omvandlades gradvis till liberaler.

För att kunna behärska den marxistiska dialektiken måste det finnas en vilja till revolutionär handling. Det ena kan inte leva utan det andra. Om marxismen är akademism så upphör den att vara marxism, det vill säga ett teoretiskt verktyg för revolutionär handling. Sverdlovuniversitetet är skyddat från ett akademiskt förfall eftersom det är en partiinstitution, och kommer att fortsätta att vara en garnison i det belägrade revolutionära fortet.

6. Till minnet av Sverdlov

Det finns en anledning, kamrater, till varför ert universitet är döpt efter Sverdlov. Vi minns inte Jakov Michailov med tillgivenhet som teoretiker – det var han inte – utan som en revolutionär som behärskade den marxistiska metoden tillräckligt bra för de revolutionära handlingarnas behov. Precis som den övervägande majoriteten av oss utvecklade han aldrig någon egen marxistisk teori, och han gjorde inga vetenskapliga erövringar, men tillämpade å andra sidan den marxistiska metoden med fullständig tillförsikt för att utdela materiella slag mot det borgerliga samhället. Det är så vi kände honom och det är så han var fram till sin död. Det som kännetecknade honom var hans verkliga tapperhet. Utan denna egenskap, kamrater, är man inte och kan man inte vara en revolutionär. Inte i den meningen att en revolutionär inte kan vara någon fegis. Det är alltför elementärt och enkelt att tala om mod i fysisk mening. En revolutionär måste ha något mer, nämligen ideologiskt mod, djärvhet i handling, beslutsamhet i frågor som historien aldrig tidigare upplevt, som erfarenheterna fortfarande har att bekräfta och som därför verkar vara obegripliga. Tanken på oktoberupproret efter att det hade ägt rum är en sak, men att tänka sig oktoberupproret innan det ägde rum – det är en helt annan sak. Varje stor händelse tar i viss mening folk med överraskning. På randen till upproret – verkade trots allt inte tanken på oktoberupproret vara fullständigt omöjligt, något som inte gick att förverkliga, och ryggade inte mer än en marxist tillbaka i fasa, trots att det hela tiden såg ut som om de marscherade framåt för att möta det öga mot öga? Och oktobers betydelse visade sig i det faktum att historien på den tiden vägde klasser, partier och individer i sin hand och kastade bort skräpet.

Sverdlovs kasserades inte. Han var en verklig kämpe, gjord av bra material, och han hade lärt sig behärska marxismens vapen tillräckligt bra för att gå genom oktoberdagarna bestämt och med tillit. Jag träffade honom under olika förhållanden: vid enorma massmöten, under spända möten i centralkommittén, under arbetet i kommissioner, i den militära revolutionskommittén, och under möten vid de allryska sovjetkongresserna. Mer än en gång hörde jag hans basunerande röst som talare och hans ”mötenessals”-röst som medlem i centralkommittén. Och, kamrater, jag kan inte för ett ögonblick tänka mig ett uttryck av förvirring eller osäkerhet i hans ansikte, för att inte tala om rädsla. Under de allra mest hotfulla timmarna var han ständigt densamma: med sin lädermössa på huvudet, en cigarett i mungipan, leende, spenslig, liten, alltid i rörelse och framförallt trygg och lugn... Det var sådan han var i juli 1917, under vitgardisternas rumlande i Petrograd.⁹ Han var på likadan under de mest oroliga timmarna innan oktoberupproret, under den tyska invasionen efter att fredsfördraget i Brest-Litovsk hade undertecknats,¹⁰ och under vänstersocialistrevolutionärernas uppror i juli, när en del av folkkommissariernas råd – vänstersocialistrevolutionärernas minoritet – sköt från en av Moskvas gator mot den andra delen av folkkommissariernas råd – den bolsjevikiska majoriteten – i Kreml.¹¹ Jag minns hur Jakov Michailov, med sin ständigt närvarande lädermössa på

9 **Julidagarna 1917** startade utan någon ledning och ledde till blodiga sammandrabbningar. Ansvaret lades på bolsjevikerna, och deras ledare arresterades och deras tidningar stängdes.

10 **Brest-Litovsk** var en stad på gränsen mellan Ryssland och Polen, där den sovjetiska delegationen den 3 mars 1918 undertecknade fredsfördraget som gjorde slut på fientligheterna mellan Ryssland och Tyskland. Villkoren var ytterst ogynnsamma för Sovjetunionen, men den nya sovjetregeringen såg sig tvingad att skriva under eftersom de vid denna tidpunkt ansåg att de inte kunde kämpa mot. Mindre än två veckor efter undertecknandet invaderade tyskarna Ukraina.

11 **Det socialistrevolutionära partiet** (SR-arna) bildades år 1900, och blev snart språkrör för de ryska populistiska

huvudet, log och frågade, ”Tja, det verkar uppenbarligen vara tid att flytta från folkkommisariernas råd till den militära revolutionskommittén igen, eller hur?” Inte ens vid denna tidpunkt, när tjecko-slovakerna hotade Niznij Novgorod, och kamrat Lenin låg sårad av en SR-kula, vacklade Sverdlov. Hans lugn och fasta tillförsikt lämnade honom aldrig. Och detta, kamrater, är en ovärderlig, verklig, i sanning dyrbar egenskap hos en riktig revolutionär.

Vi vet inte vilka sorts dagar och timmar som väntar oss, vilka strider vi måste föra, vilka sorts barrikader vi måste inta och till och med tillfälligt överge. Vi har redan intagit dem mer än en gång, förlorat dem och intagit dem igen. Den revolutionära utvecklingens kurva är en mycket komplicerad linje. Vi måste vara beredda på allt. Sverdlovs modiga anda måste inspirera Sverdlovuniversitetets studenter. Då kan vi vara säkra på att vårt partis militära traditioner förs vidare.

7. Partiet i öst

Kamrater, tidigare konstaterade jag att mysticism och religion inte är förenliga med medlemskap i kommunistpartiet. Detta sätt att framställa det var ofullständigt, och jag vill korrigera det – inte på grund av några sorts abstrakta bilder, utan därför att för oss, sovjetrepublikens kommunistiska parti, är denna fråga av oerhörd praktisk betydelse.

Moskva är unionens odiskutabla centrum, men i unionen finns det stora avlägset belägna områden som är bebodda av nationaliteter som tidigare var förtryckta och av folk som är underutvecklade av orsaker som inte är deras fel. Frågan om att upprätta kommunistiska partier som kan utvecklas i dessa områden är idag en av våra viktigaste och mest komplicerade frågor. Och ansvaret för att hitta en lösning på den kommer att ligga på Sverdlovuniversitetets unga studenters axlar under loppet av deras kommande arbete.

Vi gränsar mot den utanför liggande världen, och först och främst den kolossalt befolkade Östern, som gränsar till dessa underutvecklade sovjetrepubliker. I enlighet med den revolutionära diktaturens lagar och logik kommer vi inte att låta ett enda parti som öppet eller förtäckt verkar som de borgerliga staternas agenter att uppstå i något av unionens länder. Med andra ord kommer vi under den revolutionära övergångsperioden bara att erkänna kommunistpartiets rätt att härska. Av samma skäl kommer vi i Turkestan, Azerbajdzjan, Georgien och Armenien, precis som i alla andra områden i unionen, bara att ge ett lokalt kommunistparti, med stöd från arbetarnas fattigaste skikt, rätten att kontrollera folkets öde under övergångsperioden.

Men i dessa områden är den sociala basen – proletariatet – utifrån vilken vårt parti uppstod i städerna och senare härdades i strid, i dessa områden är den alltför svag. Proletariatet är svagt där. Det finns inte ens den blygsamma förrevolutionära historia som kännetecknade proletariatet i Petrograd. Först oktoberrevolutionen väckte de underutvecklade och tidigare hårt förtryckta bonde-massorna till ett medvetet eller halvt medvetet politiskt liv. Och efter att ha vaknat rör de sig mot kommunistpartiet, som deras befriare. Deras mest utvecklade delar försöker röra sig framåt i partiets led – de som är uppriktiga, revolutionära, men som tidigare inte har haft tillgång till klasskampens skola, erfarenhet av strejker, uppror, barrikadstrider, studiecirkelns propaganda, en press på sitt eget språk eller andra språk, etc. Det är de delar som just har rest sig ur ett barbari som till hälften nomader, från lamaism, shamanism eller islams värld, och nu knackar på kommunistpartiets dörr. Vi öppnar vårt partis dörr för de underutvecklade folkens avancerade delar,

strömningarna. Före revolutionen 1917 hade de sitt starkaste fäste bland bönderna. Högerflygeln leddes av Kerenskij. Efter oktoberrevolutionen deltog vänsterflygeln i en koalitionsregering tillsammans med bolsjevikerna. På grund av missnöje med fredsfördraget i Brest-Litovsk och ovilja att acceptera bolsjevikernas linje att sluta fred med Tyskland, organiserade SR-vänstern ett uppror i juli 1918. De övertog några regeringskontor precis så länge att de hann tillkännage störtandet av Lenins regering. De mördade några offentliga personer, inklusive den tyska ambassadören, i hopp om att det skulle provocera fram en ny konflikt med Tyskland. Revolten krossades snabbt. Två månader senare utförde en vänstersocialistrevolutionär ett misslyckat mordförsök på Lenin och sårade honom svårt.

och det är inte förvånande om vi i Turkestan och vissa andra nationella republiker ser att det finns en betydande del troende i vårt parti – i vissa partier så mycket som 15%.

Har detta någonting gemensamt med den teori som andra ”ledare” har utarbetat, att religionen går att förlika med marxismen? Nej, de har ingenting gemensamt. Det är en sak om en utbildad intellektuell herre som av ödet har kastats in i kommunistpartiet, men känner sig missnöjd, eller lider av ideologiska uppstötningar eller halsbränna av teoretiska matsmältningsbesvär, om denne herre från tid till annan tycker att han behöver en dos mystisk medicin – för att motverka den ideologiska halsbrännan eller något annat illamående. Istället för att vara något förfinat är denna ideologiska lättja, detta vulgära snobberi, i själva verket en aristokratisk banalitet.

Men de obearbetade revolutionära rekryter från Turkestan eller Azerbajdzjanska republiken – ofördärvade, oprövade av historien – som knackar på vår dörr är något helt annat. Vi måste ta med dem och skola dem. Det hade naturligtvis varit bättre om vi hade ett proletariat där som redan hade erfarenheter av strejker och duster med kyrkan, som hade förkastat de gamla fördomarna och först därefter hade närmat sig kommunismen. Det är så det är i Europa, och i viss mån har det varit och är fortfarande så i vårt lands centrum. Men i öst saknas all denna tidigare skolning. Där är vårt parti grundskolan och det måste fullgöra sitt ansvar i enlighet med det. Vi kommer att släppa in kamrater som ännu inte har brutit med religionen i våra led, inte för att förlika marxismen med islam, utan istället för att taktfullt men envist befria de efterblivna medlemmarnas sinnen från vidskepelse, som genom själva sitt innersta väsen är en dödlig fiende till kommunismen.

Med alla medel som står till partiets förfogande måste vi hjälpa dem att omarbeta varenda del av sitt medvetande, höja sin nivå tills de verkligen har en helt aktiv materialistisk världsåskådning. En av era viktigaste uppdrag, kamrater i Sverdlovuniversitetet, kommer att bli att utvidga och stärka banden mellan öst och väst. Kom ihåg: vi är källan för och bäraren av kulturen för hela den enorma asiatiska kontinenten. Först av allt måste vi förstå och utveckla vårt uppdrag i förhållande till öst i vårt eget Sovjetunionen. Även om det är svårt att skola om gamla eller mogna turkar, basjkirer eller kirgizer ideologiskt, så är det fullt möjligt när det gäller inhemska ungdomar. Det är den första uppgiften för våra ungtkommunisterna vid Sverdlovuniversitetet.

Revolutionen sträcker sig över flera år, många år. Den kommer att breda ut sig och fullbordas först efter årtionden. Ni kommer att bli de som fortsätter den. Jag vet inte om alla av er kommer att fullborda den. Men det kommer att vara en källa till stor lycka, kamrater, att ni kommer att delta, att ni inte kommer att bryta med ert revolutionära ideologiska sammanhang, och att ni genom att behärska kampens teoretiska verktyg kommer att tillämpa dem på en ännu större arena.

Sverdlovuniversitetets viktigaste uppgift är att utbilda vårt mest tillförlitliga försvarsmedel, den unga generationens företrädare. Låt oss aldrig glömma: till slut segrar teorin!

8. Sverdlovuniversitetet och Lenin

Jag har inga som helst tvivel om att banden mellan å ena sidan Sverdlovuniversitetet och å den andra Leninstitutet och Marxinstitutet, under de kommande åren kommer att stärkas. För den yngre generationen går vägen till Marx via Lenin. Det blir allt svårare att gå direkt, ty det skiljer en allt längre period mellan den uppväxande generationen och de genier som grundade den vetenskapliga socialismen, Marx och Engels. Leninismen är det yttersta förkroppsligandet och en koncentration av marxismen för revolutionär handling under det borgerliga samhällets imperialistiska dödskamp. Leninstitutet i Moskva måste bli en akademi för revolutionär strategi. Banden mellan Sverdlovuniversitetet och institutet måste knytas redan från början, för att sedan bara utvecklas och stärkas alltmer.

Kamrater! Vid detta vårt femårsjubileum sörjer vi mest av allt att vår vördade ordförande Iljitj [Lenin] inte sitter här ibland oss. Tanken på hans långa och allvarliga sjukdom finns alltid i våra tankar. Men jämte denna sorg, och som en tröst, finns en känsla av stark förtröstan att Lenins

måktiga anda på ett pålitligt och bestämt sätt har genomsyrat vårt kommunistiska parti, liksom en av partiets värdefullaste allierade, Sverdlovuniversitetet. Och i denna mening kan vi säga, att även om vår ledare och lärare inte sitter med oss här idag, så är hans revolutionära geni med oss. Det är med oss under Sverdlovsuniversitetets jubileum. Våra revolutionära lungor andas en bättre och högre läras luft, som det mänskliga tänkandets tidigare utveckling har skapat. Det är därför vi är så djupt övertygade om att morgondagen är vår.

Jag kan inte avsluta dessa hälsningar från partiets centralkommitté, kamrater, på något annat sätt än att sända våra kamratliga hälsningar och studenternas entusiastiska kärlek till vår lärare Iljitj!
[*Applåder. Internationalen sjunges.*]